

پینتاگۆن هەرچی له ناخیدا بوو له ئاکامدا هه‌لیرشت

مه‌مه‌د عه‌لی بیراند/واشنتۆن

و. : به‌کرشوانی

bschwani@hotmail.com

ئه‌مه‌ریکیه‌کان له مه‌سه‌له‌ی "یاداشت" هه‌که‌وه هه‌تا ئیستا خۆیان راگرت و توپه‌بوونی خۆیان له ناخیدا هه‌شته‌وه. له ئاکامدا، پاول فۆلفۆفیتز که به یه‌کیک له ناوه به‌هه‌یزه‌کانی پینتاگۆن داده‌نرئ، به چاوی نو‌قاوه‌وه ده‌ستی به قسه‌کرد...

له‌م رۆژانه‌دا له واشنتۆن دوو به‌رپۆه‌به‌رایه‌تی بۆ عێراق هه‌یه که یه‌کیکیان وه‌زاره‌تی به‌رگری "پینتاگۆن" و ئه‌ویتریان وه‌زاره‌تی ده‌ره‌وه‌یه. یه‌که‌میان به‌شیوه‌یه‌کی هه‌تا بلی توند و زۆر جیاوازی له جیهان ده‌پوانی و ئه‌ویتریشیان تیده‌کوژی به شیوازیکی نه‌رمتر و بی‌پچراندن و ده‌ستلیدانی په‌یوه‌ندیه‌کان کاره‌کانی خۆی به‌رپۆه‌بات. له‌وانه‌یه هه‌ندیک زیاده‌رۆشی تیدا بیت، به‌لام ده‌توانم بڵیم ئه‌م دووانه نه‌فره‌ت له یه‌کتر ده‌که‌ن. پینتاگۆن مۆری خۆی له سیاسه‌ته‌کانی کیشه‌ی عێراق خستوه و به‌تپه‌رپوونی کاتیش گرانی و قورسای زیاتر ده‌بیت، ئه‌مه له کاتیکدا وه‌زاره‌تی ده‌ره‌وه هه‌ولده‌دات به شیوازی باوی خۆی نه‌هه‌لیت په‌یوه‌ندیه‌کانی ده‌ره‌وه بکه‌ویته ده‌ستی پینتاگۆن. له خوار سه‌رۆک بوش-ه‌وه وه‌کو ئه‌وه‌ی دوو جیهانی بۆرپۆرین هه‌بیت وه‌هایه و به‌گه‌ژیه‌که‌داچوون و نا‌کوکیه‌کانیش رۆژ به رۆژ زیاتر ده‌که‌ونه‌پوو. په‌تکرده‌وه‌ی "یاداشتمه" که له لایه‌ن ئه‌نجومه‌نی گه‌وره‌ی میله‌تی تورکیاوه (په‌رله‌مانی تورکیا-وه‌رگێر) لێره بووه مایه‌ی سه‌رسوپمان و خه‌یال شکاندن و توپه‌بوونیکی بی‌ئینه‌ی وه‌ها که هه‌ولده‌رابوو زۆر له راگه‌یاندندا رهنگ نه‌داته‌وه، به‌لکو مه‌سه‌له‌که له سنوری گفتگۆی تایبه‌تی و له‌ودیوی ده‌رگا داخراوه‌که‌نه‌وه راگه‌یرا هه‌تا ئه‌و کاته‌ی قیامه‌ت هه‌ستا و پووداوه‌که ته‌قیه‌وه. پاول فۆلفۆفیتز که به یه‌کیک له که‌سه به‌هه‌یزه‌کانی به‌رپۆه‌به‌رایه‌تی ئه‌مه‌ریکا داده‌نرئ، ئه‌م‌رۆ به‌شیوه‌یه‌کی ئه‌وه‌نده را‌شکاوانه بۆچوونه‌کانی وه‌زاره‌تی به‌رگری ئه‌مه‌ریکای خسته‌پوو که هه‌تا ئیستا هه‌چ لێپرسراویکی ئه‌مه‌ریکایی جورئه‌تی نه‌کردوه به‌و رهنگه‌ بدوئ.

چاوه‌رپی راستی بووم، چاوه‌رپیم نه‌ده‌کرد وه‌ها بیت، به تایبه‌تیش هاتنی ئه‌م قسه‌ره‌ق و تالانه له "پینتاگۆن" یکه‌وه که هه‌میشه سوپای تورکیای پاراستوه و قۆلی له قۆلیدا بووه، هه‌م دۆخه‌که ئالۆزتر ده‌کات و هه‌م کیشه‌که قۆلتر ده‌کاته‌وه. ده‌رچوونی ئه‌م وشانه له زاری فۆلفۆفیتز-ه‌وه جیگای سه‌رنجه و له‌و بابه‌ته‌یه که یه‌که‌مجاره له ئه‌نقهره ده‌بیسترئ.

دان به‌هه‌له‌ی خۆتاندا بنین و هه‌لو‌یست بگۆرن

ئه‌گه‌ر ده‌تانه‌وئ وشه به وشه‌ی وتاره‌که‌ی فۆلفۆفیتز بخویننه‌وه، بچنه ئه‌م ناو‌نیشانه (www.e-kolay.net) و کلێکه‌ی (MANSET) بکه‌ن. من لێره‌دا مه‌به‌ستی جیگری وه‌زیری به‌رگری ئه‌مه‌ریکا یان راسته‌ر بڵیم ئه‌وه‌ی له قسه‌کانی تیگه‌یشتووم بۆ ئیوه بخه‌مه‌پوو. رهنگه ئه‌و وشه و پرسته‌ی جیاوازی به‌کاره‌ینابئ، به‌لام په‌یامه‌کانی به‌مجۆره بوو:

- قۆلفۆفیتز وتی حکومهت و ئهرکانی سوپا و کۆمه‌لگای تورکیا به‌شیوه‌یه‌کی ئاشکرا دژایه‌تی ئەمهریکا و لایه‌نگیریان له سه‌دام کرد و پێشنیار ده‌کات که تورکیا دان به‌م هه‌له‌یه‌دا بنێ و هه‌لوێستی خۆی بگۆڕێ. سه‌رنجی پراکیشا بۆ سه‌ر ئه‌وه‌ی که پێویسته‌ تورکیا سه‌رله‌نوێ به‌ره‌و کامپی ئەمهریکا هه‌نگاو بنیته‌وه.

- به‌ بۆچوونی جیگری و هه‌زیری به‌رگری ئەمهریکا، تورکیا له‌ ریزی "ولاتیانی هاوپه‌یمانی دژ به‌ عێراق" دا نیه. له‌ به‌ر ئەمه‌ و له‌ هه‌موویشی گرنگتر " له‌ ترسی کاردانه‌وه‌ی عێراقیه‌کان" تورکیا نابێت له‌و هیزه‌دا به‌شدار بیت که برپاره‌ بۆ پاراستنی ئاشتی دابمه‌زرینێ، به‌لام له‌و وشانه‌دا که به‌کاری هینا ئەم په‌یامه‌یشی دا: "ئه‌گه‌ر له‌ ئەمهریکا نزیک بنه‌وه‌، دۆخه‌که‌ گۆرانی به‌سه‌ردا دیت".

باکوری عێراق چیدی باخچه‌ی پشتی ماله‌وه‌ی ئیوه‌ نیه

-قۆلفۆفیتز زۆر به‌ ئاگاداری و به‌ سه‌رنجه‌وه‌ و شکانی به‌کار ده‌هینا، به‌لام ئەگه‌ر بخه‌ینه‌وه‌ سه‌ر یه‌ک، ئەوا من ئەم په‌یامه‌ی لێ وهرده‌گرم: "باکوری عێراق چیدی باخچه‌ی پشته‌وه‌ی تورکیا نیه. ناتوانن هه‌ر کاتیکی بخوازن بچنه‌ ناوه‌وه‌ و بینه‌وه‌، بۆشان نیه‌ به‌ ئاره‌زووی خۆتان جرت و فرت بکه‌ن. ناچارن جو‌له‌کانی خۆتان به‌ ئیمه‌ رابگه‌یه‌نن و مۆله‌تمان لێوه‌ربگرن. له‌ واده‌ی درێژخایه‌نیشدا، (ئه‌گه‌ر بتوانین سه‌رله‌نوێ په‌یوه‌ندیه‌کانمان بنیاد بنیینه‌وه‌) مانه‌وه‌تان له‌ باکوری عێراقدا زه‌حمه‌ته. پێویسته‌ له‌سه‌رتان مه‌سه‌له‌ی کورده‌کانیش له‌ سه‌ری خۆتان ده‌ربینن".

نه‌ده‌بوو ئهرکانی سوپا له‌ بابه‌تی یاداشتنامه‌که‌دا بێ ده‌نگ بووایه

-لێدوانه‌کانی قۆلفۆفیتز سه‌باره‌ت به‌ هیزه‌کانی چه‌کداری تورک به‌ شیوه‌یه‌کی تایبه‌ت منی سه‌رسام کرد، چونکه‌ پینتاگۆن سوپای تورکی به‌ هاوپه‌یمانی خۆی ده‌زانی و هه‌یچ کاتیکی په‌خنه‌ی لینه‌ده‌گرت، به‌لام ئەمجاره‌ ئەم رێسایه‌ش تیکچوو. جیگری و هه‌زیری به‌رگری ئەمهریکا بۆ یه‌که‌مین جار و زۆر به‌ سووربوون و دووباره‌ کردنه‌وه‌وه‌ جه‌ختی کرد که بێده‌نگبوونی ئهرکانی سوپای تورکیا له‌ به‌رامبه‌ر مه‌سه‌له‌یه‌کی وه‌ها گرنگ بووه‌ته‌ هۆی خه‌یال شکاندنێکی زۆر قول بۆ ئەمهریکا. له‌ پینتاگۆنه‌وه‌ ته‌له‌فۆن بۆ ئەنقهره‌ کراوه‌ و ئهرکانی سوپا له‌ وه‌لامدا وتویه‌تی "داوای لێبوردن ده‌که‌ین ئەمه‌ کاری ئیمه‌ نیه‌، تکایه‌ ته‌له‌فۆن بۆ حکومه‌ت بکه‌ن. " ئەم وه‌لامه‌ش لێپرسراوانی سه‌ربازیی ئەمهریکای هار کردوه‌.

له‌ سووریا و ئێران نزیک مه‌بنه‌وه

-بابه‌تیکی تر که جیگری و هه‌زیری ده‌ره‌وه‌ی ئەمهریکا تۆزی گومانی له‌سه‌ر په‌وانده‌وه‌، گریدانی تورکیا بوو به‌ سووریا و ئێرانه‌وه‌. من په‌یامه‌که‌ی قۆلفۆفیتز-م به‌مجۆره‌ خوینده‌وه‌: "ئه‌گه‌ر له‌ چوارچێوه‌ی سیاسه‌تی ئیمه‌دا و بۆ گه‌یاندنی دید و بۆچوونه‌کانی ئیمه‌ ده‌چن، ئەوا مه‌سه‌له‌یه‌ک نیه‌. ئەگه‌ر پێچه‌وانه‌که‌یشی بکه‌ن، ئەوا وا ده‌رده‌که‌وێ و هه‌کو ئه‌وه‌ی له‌دژی ئیمه‌ بن."

سه‌رچاوه‌: رۆژنامه‌ی حورپه‌ت ۲۰۰۳/۵/۷